

YAKIN İLİŐKİLER

Çatışma ve Kötüye Kullanma

Dr. Öğr. Üyesi ÖZGÜR GÜLDÜ

KAYNAK: Dönmez, A. (2009). Yakın İliőkiler Psikolojisi. Ankara:Nobel Yayın Dağıtım.

ÇATIŞMA NEDİR?

--- Bir kişinin eylemlerinin diğerlerinkileri engellediği durumlarda gözlenen kişiler arası bir süreçtir.

Yani;

tarafların kaynakları içlerinden birisinin aldığı miktar arttıkça diğerlerinin payına düşen miktarın azalacağı biçimde bölüşmek zorunda oldukları durumların bir sonucudur.

İlişki → iki kişi → çatışma (gerginlik)

ÇATIŞMANIN YAPISI

Çatışma,

Başlangıç

Orta

Son

ÇATIŞMANIN NEDENLERİ

Çatışmaya neden olabilecek birçok unsur vardır.

kişilik özellikleri, çocuklar, akrabalar, arkadaşlar, para, meslekler, zaman, yaşanacak yer gibi.

Çatışma nedenlerinin farklı düzeyleri vardır.

Özgül davranışlar

Davranış normları

Kişisel eğilimler

ÇATIŞMA SÜRECİ

Yükleme Yaklaşımları

Yükleme, bir *anlam - çıkarma* davranışıdır.

---- durumsal yüklemeler “Trafığe yakalandım”

--- içsel yüklemeler “Her zaman geç kalıyorsun, çok yavaşsın”

Daha iyi sonuçları, başkalarının davranışlarından daha çok kendi davranışlarımıza yükleme eğilimimiz vardır.

Yükleme Yaklaşımları

Toplumsal Değişim (Mübadele) Yaklaşımları

AİLEDE ÇATIŞMA

**Anne-baba ve çocuklar “bize karşı onlar” duygusu
yaşayabilirler.**

Tek yönlü bir bakış açısı,

Ana baba davranışlarının çocuklar üzerindeki etkisi.

Çift yönlü bakış açısı,

Her iki tarafında birbirlerini üzerindeki etkisi.

ARKADAŞLARLA ÇATIŞMA

Arkadaşlıkların doğası gönüllülüğe dayanır.

Hiçbir sözleşme ya da yasal zorunluluk içermez dolayısıyla bir seçime dayanır.

Arkadaşlıkta en önemli çatışma nedeni ise *kötüye kullanmadır.*

ROMANTİK ve EVLİ ÇİFTLERDE ÇATIŞMA

--- Çatışma romantik ilişkilerin çoğunda bulunur. Karşılıklı konuşmaya dayalı sürecin bir parçası olarak gereklidir. Bu nedenle, çiftler için çatışma bir *“eğer”* sorusundan ziyade bir *“neden ve nasıl”* sorusudur.

Çatışma farklı çiftlerde farklı derecelerde ortaya çıkar.

--- İlişki derinleştikçe ortaklar arasındaki karşılıklı bağımlılık artar ve hem doyum hem de çatışma gizilgücü yükselir.

ÇATIŞMAYI ELE ALAN YAKLAŞIMLAR

1. *Rusbult ve Zembrodt, 1983*

Çatışmanın *girme/kaçınma (etkenlik/edilgenlik)* boyutuna *yapıcılık/yıkıcılık boyutunu* eklemişlerdir.

Bu iki boyutu kesiştirerek ilişkisel çatışmaya dört farklı yaklaşımı temsil eden dört çeyrek oluşturmuşlardır.

- *çıkış*
- *konuşma*
- *bağlılık*
- *yokmuş gibi davranma (ortağı ve çatışmayı görmezden gelme, edilgen ve yıkıcı)*

2. *Christensen ve ark., 1998*

Çiftler arasında yaşanan çatışmaların anlaşılması için *isteme/geri çekilme döngüsü* isimli bir yöntem önermişlerdir.

3. *John Gottman, 1993*

Hem çatışmalara yaklaşımları hem de evliliklerin genel kararlılığı temelinde bir çift sınıflaması önermiş ve çatışma biçemleri açısından çiftler arasındaki farklılıkları vurgulamıştır.

Kararlı üç çift türü belirlemiştir.

Kaçınıcılar

Geçerleyiciler

Kararsızlar

İLİŞKİSEL GÜÇ

Güç; çatışmalar dahil olmak üzere karşıt cins ile yakın ilişkilerin hemen hemen tüm yönleriyle ilgilidir.

“Evlilikte gücün büyük bölümü kadınlardan çok erkeklerin elindedir”

- 1. Simgesel güç***
- 2. Ödüllendirme gücü***
- 3. Zorlayıcı güç***
- 4. Meşru güç***
- 5. Uzmanlık gücü***

ÇATIŞMALARLA YAPICI OLARAK BAŞA ÇIKMA

Çatışmalarla nasıl başa çıkıldığı, çatışmanın başlanma nedenlerine göre daha önemlidir.

“Kıyametin Dört Atlısı” adını verdiği dört çatışma uyarı işareti önerilmiştir.

- 1. Eleştiri*** ilk uyarı işaretidir.
- 2. Küçük görme***
- 3. Savunmacılık***
- 4. Tıkama,***

İLİŞKİLERDE KÖTÜYE KULLANMA

Çatışma ve kötüye kullanma aynı şeyler değildir.

Çatışma, ilişkilerde sıklıkla yaşanır ve uygun bir biçimde ele alındığında ilişkinin gelişmesine yardımcı olur.

Kötüye kullanma/şiddet/saldırganlık ilişkilerde sözel ya da davranışsal olabilir. Burada önemli olan ilişkilerde bunun davranışsal olarak nasıl gerçekleştiğidir (itme, vurma vb.).

kötüye kullanmanın dört farklı örüntüsü olduğunu ileri sürülmüştür:

- 1. Yaygın ortaklar arası şiddet*
- 2. Yaygın ilişki terörizmi*
- 3. Şiddete direnme*
- 4. Karşılıklı şiddete dayalı kontrol*